

RAZPRŠITEV JE MIREN SPANEC TUDI V ČASU KRIZ

V zadnjih letih smo se lahko vsi (ki smo to želeli) naučili, da prihodnosti ni mogoče napovedati. Pogosto komu sicer uspe, a nikomur ne uspe večkrat zapovrstjo. Zadnja nora leta so nam prinesla veliko naukov, a vseskozi je jasno razvidna rdeča nit, ki je osnova za miren spanec. Govora je o razpršitvi. Razpršitev je edino zagotovilo, da ohranimo podjetja, prihodke in prihranke, ne glede na to, kaj nam življenje prinese jutri. Naj bo to korona, inflacija, vojna ali pa gospodarska kriza, za vse se rešitev skriva v razpršitvi.

MITJA VEZOVIŠEK

Razpršitev, da ohranimo prihranke

Dejstvo je, da finančni trgi zelo pogosto, vsaj tako nas uči zgodovina, se najbolj burno odzovejo ob začetnem šoku. Če se osredotočimo na vojne, vidimo, da se med samo vojno povečini obnašajo normalno (rastejo ob pozitivnih novicah in padajo ob poslabšanju razmer). In kar je najpomembnejše, lahko celo rastejo, zagotovo pa je opaziti, da se strma rast začne bistveno prej, preden se vojna konča.

Lep primer je gibanje indeksa Dow Jones, ki meri gibanje cen delnic vodilnih industrijskih podjetij iz ZDA v času 2. svetovne vojne. Vidimo, da je po začetnem padcu indeks rasel, ob

zaostrovanju še bolj padel, nato pa že pred koncem leta 1942 (da, 1942, ne 1945, ko se je vojna končala) dosegel dno, ki mu je sledila močna rast.

Seveda to velja za pretekle vojne in krizne konflikte, a to nam daje upanje in pričakovanje, da se bo podobno zgodilo tudi ob dogodkih, ki smo jim priča danes. Kot pravi slavni izrek britanskega plemiča, g. Barona Rothschilda, ki je zaslužen za izjavo »the time to buy is when there's blood in the streets,« oz. v prevodu »čas za nakup je takrat, ko je na ulicah kri.«

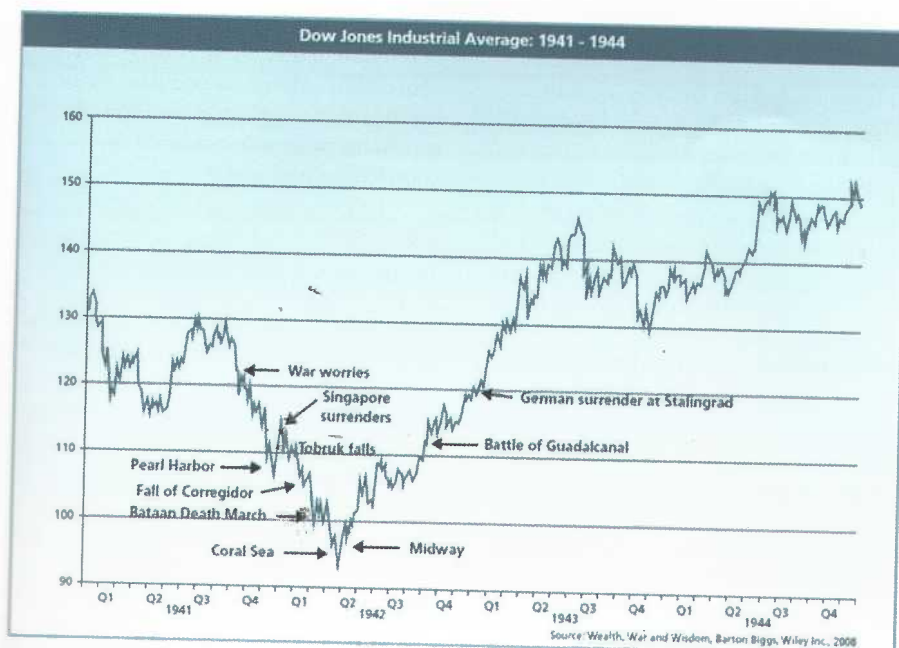
Tudi legendarni investitor Warren Buffett, ki je preživel že marsikateri vojni konflikt, opozarja, da je najslabša izbira v vojnem času prav kopičenje denarja, saj ta posledično izgublja

vrednost. Buffett je recimo že leta 2014 javno vizionarsko napovedal, da v primeru invazije Rusije na Ukrajino, ne bi prodal nobene delnice, četudi bi se tovrsten konflikt sprevrgel v hladno vojno ali 3. svetovno vojno. »Če so delnice cenejše, jih bom prej kupil, kot prodal,« je poudaril, saj meni, da bo, še posebej v primeru vojn večjega obsega, denar še hitreje izgubljal na vrednosti. In to lahko danes lepo vidimo, ko pogledamo na številke v primeru inflacije, ki se je v zadnjem letu povzpela že do 7 % letno.

Rusko-ukrajinska vojna

Zgodovina nas uči, da je bil povprečen padec delnic ZDA ob vojnih konfliktih vsega 5 %, pri čemer je npr. indeks 500 največjih podjetij padel za 16,9 % v primeru invazije Iraka na Kuvajt v začetku 90. let in za 11,6 % v času terorističnih napadov na ZDA 11. septembra 2001. Hkrati pa se moramo zavedati, da ne moremo primerjati globalne ekonomije iz leta 1940 z globalno ekonomijo 2020 in da pretekli dogodki na trgu niso nikakršno zagotovilo za to, kar se bo zgodilo jutri. Tega nihče ne ve, kot se je izkazalo že velikokrat.

Če se ozremo na trenutni konflikt in odziv delnic ZDA na rusko-ukrajinsko vojno, lahko vidimo ponavljajoči se zgodovinski vzorec. Seveda so trgi zaznavali možnost konflikta in se na nek način pripravljali na možnost vojne, zato tudi sam odziv ni bil pretirano dramatičen. Drugače je bilo z vrednostjo posameznih delnic ali manjših trgov, med katerimi so nekateri tudi močno padli, a ob

Vir: investmentoffice.com

ustrezni razpršitvi ni bilo tako. Zelo zanimivo je tudi dejstvo, da je na prvi dan vojne, v četrtek, 23. februarja 2022, trg delnic ZDA končal v zelenih številkah. Naj dodamo, da je to še en kazalnik, da se zgodovina ponavlja. Seveda ne moremo vedeti, kako se bodo trgi obnašali v prihodnosti, vendar pa nam prav ta zgodovinski vzorec lahko predstavlja prve odgovore na odprta vprašanja.

Kako naj posameznik torej ravna? Razpršitev je še vedno edino brezplačno kosilo ...

Pomembno je, da ste odzivni, ko je to treba, a hkrati ne sprejemate preneglih odločitev, ki botrujejo strahu, ki se morda poraja ob teh dogodkih. Kot vedno znova poudarjamo, je ključna razpršitev na vseh področjih osebnih in poslovnih financ.

Naložbena vreča

Vsebuje vsa naša varčevanja in naložbe, zato je največja in najpomembnejša vreča. Že res, da moramo najprej sestaviti in napolniti transakcijsko in likvidnostno vrečo, a naložbena pomeni smisel upravljanja osebnih financ. V tej vreči so naši cilji, pogosto tudi želje in sanje. To je vreča, ki nas motivira, ko raste, in nam daje upanje.

Eno izmed petih osnovnih pravil investiranja je razpršitev premoženja. Investiranje zahteva premišljeno naložbeno strategijo in razpršitev med različne naložbene razrede. Pri tem običajno ne kupujemo posameznih delnic, obveznic, valut ali alternativnih naložb, kot so zlato, nepremičnina ipd., temveč sestavimo naložbeni portfelj in ga spremljamo kot celoto. Posamezne naložbe zato niso pomembne, ampak je pomemben celoten portfelj. V času velikih sprememb na trgu in šokov, kot so vojne, je tako naša edina naloga izvesti rebalans (prilagoditev deležev posameznih naložbenih razredov izhodiščni) in vztrajnost, ki se vedno poplača.

Likvidnostna vreča

Uporabljamo jo za upravljanje denarnih tokov in kot rezervo za financiranje nepričakovanih izdatkov. Poleg tega vanjo shranimo tudi sredstva, namenjena za financiranje kratkoročnih ciljev (npr. zavarovanje avtomobila, naslednji dopust ipd.). Zato uporabljamo varčevalni račun in/ali denarni vzajemni sklad, saj oba produkta

V času dežja (krize) je še posebej pomembno, da pri upravljanju osebnih in poslovnih financ izklopimo čustva. In da smo na krizo pripravljeni, kadar koli bo že prišla.

ponujata hiter dostop do denarja, največjo varnost sredstev in donos, višji od navadnega transakcijskega računa ali kratkoročnih depozitov. To sicer v času negativnih obrestnih mer ni vedno res, a donos v tem primeru sploh ni pomemben. Bolj pomembno je, da denar umaknemo na stran, stran od svojih oči in dosega nepredvidenih dogodkov. Zato predlagamo, da imate ob polni likvidnostni vreči odprta vsaj dva varčevalna računa ali varčevalni račun in denarni vzajemni sklad.

Transakcijska vreča

Glavno orodje za izvajanje tekočih transakcij je za 99,9 % ljudi še vedno transakcijski račun. Nekateri sicer prisegajo na digitalne (kripto) denarnice, ki jih ne ponujajo in upravljajo banke, a uporaba teh je še vedno omejena. V času digitalnih platform, mobilnih denarnic in bank ni razloga, da vsakdo ne bi imel odprtih vsaj dveh transakcijskih računov. Pri tem je danes mogoče, da za nobenega izmed njih ne plačamo niti evra. Ne za odpiranje, ne vodenje, transakcije, niti ne za dvige in najbolj popularne plačilne kartice.

Razpršitev, da ohranimo podjetja in prihodke

Pogosto vidimo podjetnike in zaposlene, ki se obnašajo, kot da se njihovem poslovnemu modelu in podjetju ne more zgoditi nič. Da so odporni proti vsem krizam, vojnam ipd. Potem pa pride korona ali vojna in kar naenkrat se vse spremeni. In takrat so krivi vsi, le sami ne.

Vzemimo na primer vaško gostilno ali turistično agencijo. V Sloveniji leta 2020 ali v Ukrajini leta 2022. Jasno je, da sta obe podjetji in vsi zaposleni kar naenkrat ob vse prihodke. In četudi se vsi strinjamo, da je zdravje oz. življenje na prvem mestu in bolj pomembno od

vsakega podjetja oz. službe, to drži le nekaj tednov. Nato pa se moramo vsi soočiti z resničnostjo, ki je v današnjem svetu takšna, da brez prihodkov ni niti hrane in strehe nad glavo.

Žalostno, a dejstvo je, da večina ljudi v času življenja doživi in preživi vsaj en takšen šok, kot je nenadno zaprtje javnega življenja oz. rušenje vsega, kar smo prej poznali. Če se na takšne dogodke pripravimo tako, da poleg prihrankov razpršimo tudi vire svojih prihodkov (ne stavimo vsega na en posel, dobavitelja oz. delodajalca, državo itn.), bodo tako podjetja kot zaposleni imeli bistveno večjo možnost preživetja. Običajno bo večina takšen šok in krizo preživela brez pretiranega finančnega stresa in si po koncu opomogla tako, da bodo njihovi prihodki višji, kot so bili prej.

Kriza pride in gre

Zapomnimo si, kriza pride in gre, tako kot enkrat sije sonce, drugič pa dežuje. Četudi se včasih zdi, da ne bo nikoli bolje, vsi vemo, da za vsakim dežjem slej kot prej posije sonce. V času dežja (krize) je še posebej pomembno, da pri upravljanju osebnih in poslovnih financ izklopimo čustva. In da smo na krizo pripravljeni, kadar koli bo že prišla.

Razpršitev je edino zagotovilo, da ohranimo podjetja, prihodke in prihranke, ne glede na to kaj nam življenje prinese jutri.

V času krize v medijih, še posebej pa na družabnih omrežjih, lahko zasledimo veliko katastrofalnih napovedi. Saj vemo, za branost in klike je danes treba povedati nekaj drugačnega, v nebo vpijajočega, vse za to, da pridobimo pozornost v tem svetu, ko se novice in napovedi z vsega sveta stekajo v naš »socialmedia feed« v razmiku nekaj minut. Kar naenkrat imamo opravka s t.i. »facebook« strokovnjaki in več ne vemo kaj je res in kaj ne. To vpliva na našo psiho in če takšni sprejemamo odločitve glede svojih osebnih ali poslovnih financ, je velika verjetnost, da bodo napačne.